

НАУЧНА КРИТИКА У БИБЛИОГРАФИЈИ АКАДЕМИКА ПРЕДРАГА ПИПЕРА

Ретки су признати научници који су са толико пажње пратили целокупну научну продукцију у својој струци, оставили писани траг о њеним вредностима и донетима, као што је то чинио академик Предраг Пипер у области лингвистичке славистике. У раду се скреће пажња на његов допринос афирмацији српске лингвистичке славистике у земљи и иностранству, успостављању, одржавању и развијању међународних културних и научних веза кроз радове који се квалификују као научна критика.

Кључне речи: научна критика, лингвистика, славистика, србистика, Предраг Пипер.

There are few recognized scholars who have followed the entire scientific production in their profession with so much attention, left a written trace of its values and achievements, as did academician Predrag Piper in the field of linguistic Slavic studies. The paper draws attention to his contribution to the affirmation of Serbian linguistic Slavic studies in the country and abroad, the establishment, preservation and development of international and inter-Slavic cultural and scientific ties through works that qualify as academic criticism.

Keywords: critical article, linguistics, Slavic studies, Serbian studies, Predrag Piper.

У обимном стваралачком опусу Предрага Пипера значајно место припада рефералним радовима и по дугом временском периоду у коме су стварани, и по укупном броју приказаних радова домаће и стране научне продукције, и по ширини обухваћених предметних и проблемских области. Према *Библиографији академика Предрага Пипера*, А. Голубовић (Голубовић 2015: 47–90) и годишњим библиографијама исте ауторке објављеним на страницама *Јужнословенског филолога* (за год. 2015, 2016, 2017, 2018, 2019), реферални радови, укључујући хронике, некрологе, белешке и слично, чине око 200 библиографских јединица, од чега око 140 спада у научну критику, приказе и рецензије. Стога, свако сагледавање рада Предрага Пипера у славистици и лингвистици и његовог значаја за развој српске лингвистичке славистике било би непотпуно без узимања у обзир његових прилога из области научне критике.

Представљање научних радова у форми критике, приказа или рецензије има значајну улогу за развој савремене научне мисли у некој друштвеној заједници, омогућава праћење текуће продукције и вођење научног дијалога и унутар те заједнице и са истакнутим ствараоцима из других научних средина. Исто тако, ови радови објављени у прошлости у периодици славистичке или шире културно-просветне оријентације пружају драгоцене податке за истраживања у појединим областима у оквиру историје славистике. Досадашња истраживања у области историје српске русистике, посебно уџбеника и методике наставе у

значајној мери ослањају се на изворе из тадашње периодике (Дамљановић 2000). На страницама часописа *Просветни гласник* и *Наставник* налазимо рецензије уџбеника, граматика и приручника за наставу руског језика, критике превода са руског и других страних језика, обавештења о новим научним публикацијама, приказе лексикографских издања и периодике (дет. Дамљановић 2010). Један од најугледнијих српских лингвистичких часописа – *Јужнословенски филолог* (покренут 1913) имао је од првог броја рубрику *Критика*, а затим сталну рубрику *Прикази и критика* у којој је приказано свако значајно издање о словенским језицима из свих словенских земаља и шире. Међу ауторима ових прилога налазимо најзначајнија имена српске славистике и лингвистике тога времена. Мање је познато да је А. Белић, покретач и први уредник *Јужнословенског филолога*, поред многобројних приказа, написао рецензију једне школске књиге – *Практичне руске граматике за средње школе* Милоша Анђелковића у којој крајње сажето образлаже своју лингводидактичку концепцију: „Ко год хоће да напише и кратку и добру руску граматику за Србе, мора строго водити рачуна о томе што је заједничко тим језицима, а шта је специјална, карактеристична особина свакога од њих; па оно што им је заједничко само поменути, а задржати се детаљно на специфичним особинама језика који се описује” (Дамљановић 2011: 143).

У осврту на свој четрдесетогодишњи научни рад у лингвистици и славистици П. Пипер пише: „Пред избором да ли да се бавим једном уском проблемском облашћу и да је стално продубљујем и проширујем, или да улазим у различите предметне и проблемске области, изабрао сам овај други пут, настојећи да о свакој појави којом сам се бавио, аргументовано приђем на нов начин” (Пипер 2016: 178). Међутим, ову мисао оспорава и летимичан поглед на, рекло би се, споредни део његове библиографије – рефералне чланке, пре свега приказе и рецензије. Као научник енциклопедијског знања и просветитељског ума умео је и успео да рашири свој стваралачки потенцијал у све три просторне димензије. Негујући ову форму научног рада читавог живота створио је импресиван корпус радова којима је допринео развоју и афирмацији српске лингвистичке славистике у земљи и иностранству (в. Пипер 2014: 333–457).

Приказ тек објављене у Москви монографије В. О. Можајеве као свој први критички чланак Предраг Пипер објавио је 1977. године у часопису *Страни језици*, наредне две године по један, а затим сваке године објављивао је више критичких чланака. Ова рубрика у његовој библиографији остала је празна само 1982, 1994 и 1995. године, док је највише прилога објавио 2006. – укупно тринаест. Веома плодне у том смислу биле су 1999. са девет, 2002. са осам, 2000, 2005, 2010. и 2011. година са по седам прилога. За десет најпродуктивнијих година објавио је 68 од укупно око 140 приказа и рецензија, колико је евидентирано за сада у непотпуној библиографији његових радова. Обухваћене су све области којима се П. Пипер бавио у свом научно-истраживачком и професионалном раду, као и библиографије, речници, уџбеници, различити зборници, монографије, часописи, едиције. Ове радове објављивали су готово сви српски славистички часописи, који се према броју објављених прилога наводе у опадајућем редоследу: *Зборник Матице српске за славистику*, *Јужнословенски филолог*, *Славистика*, *Зборник Матице српске за филологију и лингвисти-*

ку, *Летопис Матице српске*, *Зборник радова Института за стране језике и књижевности*, *Филолошки преглед*, *Наш језик*, *Страни језици*, а по један или два приказа објављена су у још десетак часописа, недељних и дневних новина. Од 2013. године десетак његових приказа објављено је у годишњаку *Трибина Библиотеке САНУ*. Овде су приказане нове књиге и зборници радова из славистике и србистике појединих академика, или издања САНУ и њених института.

Мој први сусрет са Пиперовим приказом мени познате књиге догодио се почетком деведесетих година прошлог века приликом рада на докторској дисертацији у којој сам анализирао и Кошутећеве *Примере*. Сматрала сам да је претходно неопходно прочитати сву постојећу литературу о Кошутећевим уџбеницима. После читања *Славистичког зборника: Радован Кошутећ и развој југословенске славистике* случајно сам наишла на Пиперов приказ тога зборника и остала потпуно задивљена количином нових информација. Оценила сам да се тај приказ са доста основа може сматрати научним чланком о Кошутећу, што је остало забележено у дисертацији (Дамљановић 2000: 162).

Када имамо у виду време потребно за стварање једног рефералног рада, тј. време за читање књиге и време за писање текста, и када се нађемо пред библиографским описом Пиперових рефералних чланака не можемо а да се не запитамо шта га је мотивисало за тако обиман, при томе и недовољно признат рад. Да ли је то свест о друштвеном значају ових радова, или осећање професионалне обавезе везане за менторски рад, или рад везан за руковођење научним пројектима, или уреднички рад у часописима, или лични разлози и потреба да буде у току са новим идејама у ужој и широј научној заједници, или жеља да повеже, подржи, поучи, упуту, охрабри, инспирише, или све то заједно. Делимичан одговор дао је у једном приказу и сам П. Пипер: „Свакодневна представљања књига као нов облик живота писане речи, нису увек само досадни спој личног и комерцијалног маркетинга, него се на њима често могу чути надахнуте мисли” (Пипер 2016а: 181). У приказу електронског часописа *Лингвистичке актуелности* истиче важност ових радова за праћење текуће научне продукције код нас и у свету, за разумевање и вредновање научних информација, као и за успостављање и одржавање чвршћих научних веза са светом (Пипер 2001а).

Даљом анализом обухваћени су поједини прилози објављени у рубрици *Критика и прикази* часописа *Јужнословенски филолог*, радови објављени у *Славистици* и неколико радова из *Зборника Матице српске за славистику*. Може се уочити извесна динамика објављивања рефералних радова када су у питању та три часописа. Први прилог у *Зборнику* објављен је 1984, а последњи закључно са 2012. годином; први рад у *Јужнословенском филологу* објављен је 1989. а последњи 2016, док су критички чланци у *Славистици* омеђени 1999. односно 2009. годином. Од 2013. серија Пиперових приказа везана је за *Трибину САНУ*.

Од укупно 19 прилога објављених у *Јужнословенском филологу*, тринаест радова припада српској славистици, шест се односи на радове из других славистичких центара. *Опис и класификација на поговорките како автономен семиотичен и језичен систем* Љ. Спасова и коаутора, издање МАНУ, представља први Пиперов приказ у овом часопису (ЈФ, 45, 1989); из пољске славистике приказане су три публикације, монографије Х. Далевске-Грењ о словенским језицима (ЈФ, 55, 1999) и Вере Митриновић о српско-пољским језичким паралелама (ЈФ,

71, 2015) као и часопис *Studies in Polish Linguistics* (ЈФ 61, 2005); *Functional Grammar* А. В. Бондарка припада руској лингвистичкој традицији (ЈФ, 48, 1992). Од домаће научне продукције у нашем најугледнијем лингвистичком часопису приказани су радови из области србистике и славистике: *Функционални стилови* Б. Тошовића (ЈФ, 47, 1991), *Огледна свеска* П. Ивић ур. (ЈФ, 55, 1999), *Временска реченица* И. Антонић (ЈФ, 58, 2002), *Из синтаксе српске реченице* С. Танасића (ЈФ, 69, 2013), *Српски језик на Косову и Метохији данас: социолингвистички и лингвокултуролошки аспект* М. Рељић (ЈФ, 71, 2015), *Развој футура и његова граматикализација у словенским језицима* Д. Војводића (ЈФ, 70, 2014), *Синтаксичка деривација у савременом руском књижевном језику у поређењу са српским* Б. Марић (ЈФ, 70, 2014); зборник посвећен Драгу Ђупићу (ЈФ, 67, 2011), *Категорија степена у српском језику: сложена реченица* М. Николић (ЈФ, 71, 3–4, 2015), *Поглед у теолингвистику* К. Кончаревић (ЈФ, 72, 3–4, 2016), зборник радова МАНУ *Субјунктив со посебен осврт на македонските да-конструкцији* (ЈФ, 72, 3–4, 2016), Реметићев зборник (ЈФ, 72, 1–2, 2016), *Свети Ђурило и Методије и словенско писано наслеђе 863–2013* (ЈФ, 72, 3–4, 2016). Као главни уредник *Јужнословенског филолога* од бр. 64 (2008) до бр. 74 (2018) П. Пипер својим приказом обележио је значајан јубилеј *Сто година Јужнословенског филолога* (ЈФ, 69, 2013). У стогодишњој историји часописа био је четврти главни уредник, после А. Белића, М. Стевановића и М. Ивић.

У часопису *Славистика* (рубрика *У свету славистичке литературе*) објављено је дванаест приказа и то седам монографија: Б. Тошовић *Глагољный категориал: Das verbale kategorial* (књ. 3, 1999), Л. Лашкова *Увод в сравнителната граматика на славянските езици* (књ. 5, 2001), В. П. Федоров *Интеграционные и дезинтеграционные процессы в России* (књ. 7, 2003), А. Терзић *Фонетика руског језика у поређењу са српским* (књ. 7, 2003), Д. Петровић *Сумрак српске ћирилице* (књ. 10, 2006), две књиге М. Јевтића *Славистички погледи Богдана Терзића* (књ. 11, 2007) и *Пределни славистике: Разговори с Горданом Јовановић* (књ. 13, 2009); два зборника: *Зборник посвећен Сави Пенчићу* (књ. 10, 2006) и *Зборник о руским славистима* (књ. 11, 2007), часопис *Лингвистичке актуелности* (књ. 5, 2001) и уџбенички комплет *Родничок* Љ. Поповић и Ј. Гинић (књ. 8, 2004) и приручник *Са украјинским у свет* Љ. Поповић и М. Ивановић (књ. 10, 2006).

У анализираном корпусу рефералних радова о научним монографијама доста јасно се разликују уводни, централни и закључни део. У уводном делу наведени су подаци о аутору, одређује се предмет и научна област рада, разлози због којих књига заслужује пажњу, место у односу на постојећа истраживања и сл. У централном делу описује се структура књиге, анализирају поједини делови и поглавља, наводи теоријска основа истраживања, оцењује новина рада, шта и у ком смеру би се могло даље истраживати, коментаришу најважнији резултати, истичу за научни дијалог подстицајна питања, оцењује методолошки поступак, научна заснованост рада кроз увид у литературу и др. У завршном делу констатује се применљивост резултата или методолошког поступка у новим истраживањима, даје препорука и образлаже намена публикације. Донекле измењену слику добијамо уколико је у основи текста рецензија или извештај о докторској дисертацији када доминира дескриптивни над евалуативним аспектом. Све монографије (Б. Тошовић, И. Антонић, Д. Војводић, Б. Марић, В.

Митриновић, М. Релјић, К. Кончаревић, М. Николић) добиле су највишу оцену у свим елементима процене. Међутим, за читаоце рецензија или приказа посебно је важан ауторски печат који оставља П. Пипер у сваком прилогу: изузетна компетентност и дубоко познавање материје, вештина сажимања информација на релевантне податке, уочавање и истицање добрих страна рада са мало речи, исцрпна аргументација у вођењу научног дијалога, јасне смернице за даља истраживања, упућивање на недовољно истражене области.

У појединим приказима научних монографија П. Пипер знатно развија и проширује структуру и садржај овог научног жанра, најчешће у уводном, ређе у средишњем и завршном делу, те добијамо неки облик развијеног приказа као у случају Бондаркове *Функционалне граматике* и *Фонетике руског језика* А. Терзића. Уводни део Терзићеве *Фонетике* заузима готово половину приказа, пошто поред уобичајених података о аутору, жанровској припадности књиге (уџбеник или монографија), концепције (особине и описне и опште фонетике), обухватности материје, доноси широк преглед фонетика које су јој претходиле. Прегледом је обухваћен период од Кошутевићеве фонетике из 1919. године, њеног другог осавремењеног издања, преко фонетика Ђорђа Јазича и Наталије Радошевић. Помиње се и књига сарајевског професора Малика Мулића о акцентологији руског и српског језика која се у нашим библиотекама мало где може наћи. Ту је и податак о томе да је Александар Доне завршио фонетику руског језика коју је П. Пипер на предлог сарајевске *Свјетлости* рецензирао 1990. г., али није му познато да ли је та књига икад објављена. Преглед садржи доста детаља о појединим књигама. И опис појединих аспеката Терзићеве *Фонетике* веома је проширен, нпр. поређење са Кошутевићевим *Гласовима*, разматрања теоријске основе опште фонетике, конфронтациони или контрастивни приступ, спорна питања руске фонетике и друго. Све побројано као и оно што у овом нужно сажетом опису није наведено даје овом научном жанру нову димензију у смеру приближавања прегледном научном чланку.

По значају за српску лингвистичку славистику и русистику својевремено важну улогу имала су два приказа *Функционалне граматике* А. В. Бондарка, представљање руског издања из 1984. (Пипер 1986: 177–180) и издања на енглеском језику из 1991. године (Пипер 1992: 163–169). Друго издање је енглески превод књиге из 1984. допуњено и проширено новим поглављима. По оцени М. Ивић, овај модел функционалне граматике настао је у најбољој традицији руске лингвистичке школе, а нашао је примену у више славистичких научних центара (Ivić 1990: 31). У време писања приказа Бондаркових књига П. Пипер је већ предавао Функционалну граматику руског језика студентима русистике на Филозофском факултету у Новом Саду, по програму који је сам саставио. У уводном делу приказа у *Јужнословенском филологу* даје се врло информативан преглед стања у руској лингвистици 20. века, наводе области у којима бележи веће успехе, одређује статус општих граматичких теорија. У сажетом али довољно јасном опису изложена је суштина Бондаркове граматичке теорије: њена усмереност на описивање функција језичких јединица у смеру од језичких функција ка средствима њиховог исказивања; њен централни појам – функционално-семантичко поље, са центром и периферијом, као и опис моноцентричног и полицентричног функционално-семантичког поља, појам категоријалне

ситуације, језичке функције и др. Уз апсолутно позитивну оцену дела, П. Пипер износи неколико критичких примедби, а прва се односила на сувише сужен преглед важнијих етапа у развоју датог модела функционалне граматике, као и на недовољно поређење са постојећим типовима функционалних граматика. Друга примедба односила се на појам функционално-семантичког поља који у датом моделу има статус језичке категорије, стога сматра да је адекватнији раније коришћени термин *категорија* који је током развоја ове теорије замењен термином *поље*. Термин *функционално-семантичка категорија*, објашњава се даље, природно припада истом терминолошком реду у којем су граматичка категорија, појмовна категорија, те је то можда једина језичка појава која је по садржају *категорија*, а по називу *поље*. Трећа примедба тиче се двоструког одређења *поља* – функционалним и семантичким обележјем, а као довољан и оптималан предлаже термин *семантичка категорија*. На крају чланка разматрају се различити критеријуми вредновања научног доприноса и значаја појединца, школе или неког дела.

У појединим радовима није пропуштена прилика да се додатно расветли или појасни неки проблем. Тако на пример рецензијом књиге М. Николић П. Пипер поткрепљује исправност своје теорије семантичких локализација која је у том раду примењена: „Доказана је умесност полазног одређења да се у испитивању датог предмета примени ономасиолошки, односно функционално-семантички приступ, а да се у оквиру таквог приступа примени теоријско-методолошки апарат теорије семантичких локализација и когнитивних метафора, чија је експланаторна снага раније била више пута показана у проучавању других семантичких категорија, а у овом случају потврђена у испитивању семантичке категорије степена у систему сложених реченица српског језика, будући да се језичко степеновање схвата и интерпретира као метафора просторног односа, односно као локализација извесног објекта на скали интензитета или квалитета у односу на неки други објекат у том односу. У том погледу најопштији закључак ... односи се на чињеницу да у испитивању категорије степена у сложеним реченицама ономасиолошки приступ, од значења ка форми, даје највеће могућности да се систематски и исцрпно осветли целина дате категорије у систему сложених реченица те да теорија семантичких локализација и теорија когнитивне метафоре дају оптималан теоријски оквир за тако конципирано истраживање” (Пипер 2015: 328).

У приказу монографије *Настава и методика наставе руског језика у Србији у 19. и 20. веку* Д. Дамљановић и К. Кончаревић појашњава се проблем почетак наставе руског језика у српским школама настао појавом Пиперовог рада о просветитељској делатности М. Т. Суворова у Сремским Карловцима 1726. године (Пипер 2006а: 17–24). Уз много лепих речи о значају ове монографије проблем се разрешава компромисом: „Чињеница да је руски језик као језик наставног процеса и уџбеника присутан у српској школи више од 280 година, а да као наставни предмет у српској школи постоји 160 година, чему готово да нема паралеле не само у словенским него ни у европским оквирима, а што је у монографији подробно описано и убедљиво објашњено, даје књизи посебну научну тежину која превазилази границе историје русистичке лингводидактике код Срба” (Пипер 2010б: 282).

У контексту анализе неког научног рада разматра се широк круг релевантних тема као што су актуелна питања везана за српски језик и језичку културу, писање историје српске славистике, неговање међусловенске културне и научне сарадње, неговање сећања на истакнуте ствараоце, статус биографске грађе и мемоаристике у стварању славистичке историографије и др. На више важних питања везаних за српски језик, од назива језика, статуса деривата српског језика, нове лексике и друго, нађени су одговори у приказима радова домаћих и страних научника. У приказу *Огледне свеске* Етимолошког одсека САНУ (Пипер 1999б: 143–149) у вези са предстојећом израдом етимолошког речника П. Пипер разматра питање назива језика који се описује. У самој *Огледној свесци* користе се два назива, српски и српскохрватски. Сматра да у измењеним социолингвистичким околностима када се лингвоним *српски* већ увелико користи не само у приватној, јавној и службеној употреби него и у научним радовима, опредељење за назив *Етимолошки речник српског језика* представља боље решење. Међу страним ауторима који се непосредно дотичу српског језика издваја се приказ књиге Хане Далевске-Грењ о словенским језицима објављене у Варшави 1997. године (Пипер 1999а: 129–136). Ауторка књиге руководила је у то време пројектом *Типологија словенских језика* при Институту за славистику Пољске академије наука, а на Институту за словенску филологију Варшавског универзитета предавала је више предмета из области лингвистичке славистике. Циљ рада био је да се упоредо опишу савремени словенски књижевни језици на фонолошком, морфолошком и синтаксичком нивоу, са сажетом информацијом о графијским системима, о настанку и развоју словенских књижевних језика, те да се изложи широки преглед црта заједничких за све или само за поједине међу словенским језицима. Књига у којој се комбинују елементи типолошког описа и конфронтативне анализе савремених словенских књижевних језика била је блиска Пиперовим научним интересовањима и подстицајна за дубљу научну анализу. Аутор приказа констатује да књига пружа широк преглед словенских језика те да је написана у поузданом и модерном методолошком кључу карактеристичном за савремену пољску лингвистичку славистику. У делу књиге са примерима књижевних текстова на сваком словенском језику П. Пипер без речи, тек стављањем у заграда, примећује да је савремени хрватски језик представљен текстом Србина Владана Деснице, а српски језик заступљен је текстом Оскара Давича. О статусу језика наставља: „Одређујући се према језичкој ситуацији на словенском југу Далевска истиче своје уверење да у опису словенских језика српски језик и хрватски језик треба да представљају једну јединицу описа у рангу других словенских језика, док разлике које међу српским и хрватским постоје треба да се описују на nižем нивоу. Појам ‘бошњачки језик’ нити ништа слично у књизи Далевске-Грењ не постоји”. Цео приказ набијен је информацијама о најистакнутијим пољским славистима и њиховим истраживањима на које се приказана монографија ослања. У закључку наводи се да књига *Словенски језици* указује на многе отворене проблеме у лингвистичкој славистици и подстиче на размишљање и дискусију. У приказу књиге *Лингвистическая прагматика: на материале русског и других славянских језиков* Бориса Нормана, професора Катедре за теоријску и словенску лингвистику Филолошког факултета Белоруског државног универзитета, налазимо текст о фемининативима у словенским језицима. О овој и данас актуелној теми и аутор књиге и аутор прика-

за деле исте научне погледе: „Много су шире заступљени и социолингвистички актуелни проблеми стварања и употребе фемининатива и овде умесно Норман цитира Романа Јакобсона да „мушки род за разлику од женског не садржи никакву спецификацију пола”, што је несумњиво тачно и чини депласираном тезу о дискриминацији жена употребом именица мушког рода за нека занимања којима се баве и жене” (Пипер 2011а: 186).

Колико је Предраг Пипер широко пратио славистичку научну продукцију и подстицао размену идеја и сарадњу потврђује и приказ првог броја часописа Института за пољски језик Пољске академије наука *Studies in Polish Linguistics* покренутог у Кракову 2004. године (Пипер 2005: 261–266). Часопис је замишљен као годишњак за пољски језик и теоријску лингвистику засновану на пољској лингвистичкој традицији уз отвореност за различите лингвистичке парадигме и теоријске оквире. Приликом анализе појединих радова, концизно изложене теме и резултати сваког рада стављају се у шири словенски контекст, чиме се показује изузетна информисаност и компетентност аутора критичког приказа. Као заједничка карактеристика већине радова наводи се доминација семантичких тема. Оценивши рад Ј. В. Падучеве као значајан прилог проучавању субјекатског генитива, Пипер констатује да та тема у словенским језицима не престаје да привлачи пажњу истраживача, о чему сведочи тек објављен рад И. Антонић о српском субјекатском генитиву као и рад о руском субјекатском генитиву у реченицама са глаголом *быть* у предикату. Аутор чланка о пољском инструменталу Г. Зелдович истиче да између пољског и руског инструментала нема суштинске разлике. Започет тим исказом научни дијалог Пипер наставља: „Може се разумети да обим чланка аутору није омогућавао да понуди осврт на истраживања о инструменталу у другим словенским језицима (монографија М. Ивић *Значења српскохрватског инструментала и њихов развој* изашла у другом издању 2005), иако би то било у датом контексту веома пожељно, а свакако је пропуштена прилика да се у вредном пажње чланку Г. Зелдовича пружи осврт на концепцију инструментала у антропоцентричкој теорији падежа З. Тополињске”. У закључној оцени наводи се да први број часописа пружа одличан увид у неке важне аспекте савременог пољског језика као и пољске и словенске теоријске лингвистике.

Међу приказима страних публикација у *Јужнословенском филологу* налазимо више вредних издања Македонске академије наука и уметности, од којих издвајамо два. Реч је о монографији Љ. Спасова, З. Тополињске, А. Спасова (Пипер 1989: 213–216) о пословицама и изрекама које су описане и проучене на материјалу паремиолошке збирке К. М. Петровича. Према Пиперовој оцени књига је окренута једном страном славистици и македонистици, а другом семиотици и општој лингвистици, при чему су обе стране дате у њиховој природној повезаности. Књига пружа у првом реду текстолошку и филолошку обраду корпуса, а затим и прагматичку, синтаксичку и семантичку анализу. Друга књига је зборник радова под редакцијом Зузане Тополињске у коме се разматра проблематика субјунктива у балканским језицима (Пипер 2016б). Представљени су појединачни радови тринаест аутора, а заједнички објекат проучавања један је од главних облика граматикализације модалности – категорија начина, која се у македонском језику реализује као субјунктив. Бугарска славистика

представљена је кроз рад Лили Лашкове, познате по радовима о српском језику и упоредном проучавању словенских језика, укључујући конфронтативна и типолошка истраживања (Пипер 2001б). У проширеном приказу њене упоредне граматике налазимо информације о бугарској традицији упоредног проучавања словенских језика и читавој плејади бугарских слависта, као и сарадњи са српским славистима А. Белићем, Р. Бошковићем, П. Ивићем.

Међу рефералним радовима има више приказа зборника посвећених истакнутим научницима, будући да је П. Пипер сматрао да су ти зборници слика нашег односа према онима који се у много чему могу узети за пример „и преданим радом, и ширином научних интересовања, и благородношћу опхођења, и осећањима нужне утканости сваке личности и научне судбине у судбину свога народа и његове културе”, написао је у приказу зборника о С. Пенчићу (Пипер 2006б: 362). Поделу ових зборника извршио је на оне који су усмерени на личност којој су посвећени, или на његово научно дело, или на истраживања у областима којима се та личност бавила. Истиче да зборници усмерени на личност и његова научна истраживања имају највећу вредност за историју научне мисли у одређеном времену, у одређеним проблемским областима, у националној култури. У приказу зборника посвећеног Драгу Ћупићу, научном саветнику у Институту за српски језик, П. Пипер се посебно осврће на два прилога смештена на почетку зборника. То су биографија и библиографија радова, прилози из којих се најнепосредније види научни профил и допринос Д. Ћупића. О овој теми даље се наводи: „Библиографије показују између осталог колико је за науку поред истраживачког рада важан и рад у области организације научног живота, подизања научног подмлатка, залагања за афирмацију резултата научних истраживања у јавности, неговање научне традиције и међународних веза и сарадње, јер све је то основа за истраживачки рад” (Пипер 2011б).

Неговању биографског жанра и културе сећања доприноси приказ зборника о руским славистима П. А. Дмитријеву и Г. И. Сафронову (Пипер 2007). Дмитријев је био стручњак за српскохрватски језик, аутор универзитетског уџбеника за тај предмет, Сафронов за српску књижевност, а обојица су учинили веома много за развој руско-српских научних и културних веза. Заслужни су за отварање више катедара за јужнословенске и западнословенске језике у Русији. Радови о њима дају, с много тоpline, поштовања и захвалности лична виђења поменутих професора у многим животним ситуацијама.

Истом циљу намењена је едиција *Одговори* настала на основу разговора публицисте и слависте по образовању Милоша Јевтића са истакнутим представницима српске науке, уметности и културе, али и са представницима страних култура који су на неки начин повезани са Србијом. На Сајму књига 2006. године колекција *Одговори* проглашена је за најбољу едицију. Као посебна издања *Службени гласник* објавио је 12 књига изабраних разговора вођених од 1974. до 2010. године, међу којима је књига *Чудо језика: разговори са лингвистима* (2010).

У вишедеценијском стварању ове едиције П. Пипер учествовао је на више начина – као Јевтићев саговорник, као аутор предговора, као аутор приказа и као промотер едиције у целини. У првом случају ради се о три књиге *Разговора са Предрагом Пипером: Из славистичке ризнице* (2002), *Трагом речи* (2009), *Живот језика* (2015). Написао је предговор у књигама *Изазови Бранка*

Тошовића (2000), *Славистички погледи Богдана Терзића* (2006), *Са домаћим славистима* (књ. 2, 2013), која је изашла као 191. књига едиције. Већ самим насловом предговора – *Славистички портрети као увид у новију историју славистике* – одредио је значај и ове и многих других књига едиције *Одговори*. Поред приказа *Разговора* са Б. Терзићем и Г. Јовановић (Славистика, 2007, 2009), П. Пипер је аутор приказа књига *Језички путокази Егона Фекете* (ЗбМСС, 67, 2005), *Славистичка присуства Пера Јакобсена* (ЗбМСС, 77, 2010), *Аутономија мишљења: нови разговори са Дарком Танасковићем* (ЗбМСДН, 130, 2010), *Књига о људској лековитости: трасе Милисави Чуповића* (ЛМС, 475, 6, 2005), *Рукопис времена: разговори с Љубомиром Симовићем* (ЛМС, 477, 4, 2006). У *Пожешком годишњаку* (6, 2006) приказана је 152. књига едиције *Утиснут печат ума: редоследи Јована Мићића*. Овде, као и у приказу књиге о М. Чутовићу, ради се о ствараоцима из других научних области. Целокупна едиција приказана је у три прилога: *Стваралачки подвиг: колекција Одговори* (Ревизија Колубара, 2006), *Дијалошки увиди у науку и уметности: о издавачкој колекцији „Одговори” Милоша Јевтића* (ЛМС, 486, 3, 2010), *О едицији „Одговори” и разговорима Милоша Јевтића са члановима САНУ (Трибина САНУ, 2018)*. У једном разговору аутор *Одговора* говори о Предрагу Пиперу као поузданом консултанту при избору компетентних саговорника из области славистике и лингвистике.

Прикази појединих књига као и целе едиције *Одговори* значајно се разликују у односу на анализирани приказе научних монографија, и по стилу и језику, и по односу према личностима о којима пише. У њима се виде три круга проблема: питања која покреће аутор приказа независно од саговорника, питања везана за живот и рад саговорника као и питања која су на неки начин инспирисана саговорником.

Независно од саговорника Предраг Пипер покреће и разрешава питање жанровске припадности ових публикација, њиховог значаја за увид у историју науке и културе, као и за писање историје српске славистике која је у то време постојала само у фрагментима. Као један од извора предлаже обимну грађу сакупљену методом развијених интервјуа и похрањену у томовима славистичке библиотеке едиције *Одговори*. Ову претежно биографску и мемоарску продукцију Пипер високо вреднује и види у њој ризницу грађе за историју српске славистике за последњих педесет година. У прилог томе говори и приказ књиге о Егону Фекете из 2005. године, где износи мишљење да је историја славистике друге половине 20. века, и српске и светске, подробно осветљена у Јевтићевим зборницима *Са светским славистима* (1991) и *Са домаћим славистима* (прва књига, 1996), као и у засебним књигама колекције *Одговори*.

Као пажљиви аналитичар Предраг Пипер је уочио заједничку динамику вођења разговора са већином саговорника: разговор почиње од кратког представљања радне биографије саговорника, преко питања о детињству и школовању, о учитељима и узорима, до каснијих раздобља животног и професионалног развоја, све до времена у коме се разговор води. Истиче да се при томе не изоставља ни једно актуелно питање као што је оцена савременог стања у науци или уметности којом се Јевтићев саговорник бави, предвиђања будућих кретања у датој научној области, шири круг друштвених, еколошких и других проблема. Као резултат, добија се целовит портрет једног ствараоца, али и ау-

тентично сведочење и тумачење важних збивања актуелних на крају 20. и у првим деценијама 21. века.

У приказима књига о славистима – Г. Јовановић, Б. Терзићу, Б. Тошовићу, Е. Фекете, П. Јакобсену Предраг Пипер као да води дијалог са Јевтићевим саговорницима, пријатан дијалог са колегама и сарадницима, о заједничким темама, откривајући нама, читаоцима, њихове успехе у науци и струци, које су они у свом разговору са Јевтићем, најчешће из скромности, изоставили. На основу упућености у њихов рад, он продубљује и проширује научни дијалог, а читаоци добијају нове важне информације о личности, њеним научним постигнућима и доприносу славистици у целини и посебно српској славистици и култури, којима се у многим случајевима битно употпуњују и надограђују подаци дати у Јевтићевом тексту. Тако на пример у веома надахнутом и топлим приказу, не толико књиге колико личности самог професора Богдана Терзића, провејава дубоко поштовање, дивљење, љубав и радост стварања и дружења. А читаоци и књиге и приказа добиће „доста врло меродавних оцена о данашњој славистици и њеној новијој историји, о русистици и србистици, о српско-руским књижевним и културним везама, о ћирилици и латиници и о многим другим питањима која интересују не само слависте него и многе друге интелектуално радознале људе”. Професорку Гордану Јовановић представља као слависту „специфичног профила – и полониста, и русиста, и палеослависта, и стручњак за српски језик, посебно за српскословенски језик и за споменике написане на том језику”.

Инспирисан Јевтићевим саговорницима, П. Пипер осветљава широки круг тема које и њега посебно занимају. У приказу разговора с Пером Јакобсеном, познатим данским славистом, Предраг Пипер, који је дубоко проживљавао растакање државе, језика и културе, поставља питање о научној доследности: „Како то да су толики слависти деценијама проучавали српскохрватски језик и југословенске књижевности и словили за пријатеље Југославије, да нису ни помињали, а још мање заговарали и оправдавали могућност распада Југославије или језичке сецесије од српскохрватског језика, а да је већина од тих слависта преко ноћи променила своје научне погледе, политичке ставове па чак и лична пријатељства, и почела некад прећутно, некад млако, а некад и врло ангажовано да заступа сасвим супротна становишта? ... Да ли је то сведочанство да је утицај политике и медија на науку много већи него што се обично мисли и говори, и то у срединама које се узимају или чак представљају за бастионе демократије?” (Пипер 2010б: 108). Пер Јакобсен је сачувао доследност својих научних убеђења.

Надахнут речима Г. Јовановић о наставничком раду Пипер износи своје мишљење о тој професији: „Ту драгоцену привилегију професорског позива – да професор сеје реч знања и да својим слушаоцима отвара видике у које ће многи од њих заувек остати загледани – Гордана Јовановић је богато искористила, и у томе је њена велика заслуга пред српском полонистиком. Оно што учитељ уложи у своје ученике, професор у студенте итд. – то је најмање видљиво на први поглед, али је трајније од многих забележених бодова за научне чланке, пројекте и слично”. Исту посвећеност наставном раду видео је код Богдана Терзића. Пишући о круговима његових пријатеља, колега, познаника и сарадника, студенте сврстава у најближи круг људи који професора окружују.

У циљу подстицања интересовања за истраживања у области мемоаристике и историје славистичких катедара, П. Пипер наводи имена највећих слависта који су оставили мемоаре, почев од оснивача славистичке мемоаристике великог руског слависте Ф. И. Буслајева, преко В. Јагића, Р. Јакобсона, до наших И. Грицкат, М. Бабовића, М. Јовановића, Д. Недељковића. За оне који би се бавили проучавањем историје славистичких катедара, поред описа богате славистичке традиције у Данској, као путоказ за нова истраживања, наводи информације о годинама оснивања више славистичких катедара у Европи: у Паризу (1840), Москви (1842), Петрограду (1843), Берлину (1843), Вроцлаву (1843), Крагујевцу (1845).

У приказу мемоара Витомира Вулетића *Сусрети са собом* (Пипер 2012: 189) Предраг Пипер се поново враћа теми о месту мемоаристике у историји наше славистике и наводи да је, и као допунски извор за стварање славистичке историографије, неоправдано остала изван научне обраде. По његовој оцени, мемоари В. Вулетића су „драгоцени лични увиди у историју Катедре за руски језик и књижевност Филозофског факултета у Новом Саду и једног периода у развоју српске славистике једног од њених најуспешнијих представника”. Из овог топло написаног текста доносимо део који много говори о самом аутору приказа:

„Други том књиге *Сусрети са собом* завршава се призором у којем аутор посматра пријатеља који клечи пред запаљеном свећом на улици, на месту на којем је изгубио сина. У души, с њим клечи и онај који га посматра, а мора клекнути и читалац, који посматра обојицу. На хоризонту очекивања расплета трагичне сцене помаља се наслов ове књиге *Сусрети са собом*. Да, заиста, кад год успемо да истински приникнемо у радост или муку другог и да је доживимо као своју, сусрети са другима постају сусрети са собом” (Пипер 2012: 190). Овај призор види као једну од „најпотреснијих слика у књизи као симбол концентрисане трагике растанка, али и симбол трајања у нама оних који су истовремено и заувек отишли и заувек у нама остали” (Пипер 2012: 191).

Цитирана литература

- Голубовић, Ана. „Библиографија академика Предрага Пипера”. [У:] Љ. Поповић, Д. Војводић, М. Номаћи (ур.) У простору лингвистичке славистике, Београд: Филолошки факултет, 2015, 47–90.
- [Golubović, Ana. „Bibliografija akademika Predraga Pipera”. [U:] Lj. Popović, D. Vojvodić, M. Nomaći (ur.) U prostoru lingvističke slavistike, Beograd: Filološki fakultet, 2015, 47–90]
- Дамљановић, Дара. „О једној Белићевој рецензији”. Зборник Матице српске за славистику 79, 2011: 141–147.
- [Damljanović, Dara. „O jednoj Belićevoj recenziji”. Zbornik Matice srpske za slavistiku 79, 2011: 141–147]
- Дамљановић, Дара. „Русистичка проблематика у часописима *Просветни гласник* и *Наставник* (1880–1914)”. [У:] Д. Дамљановић, К. Кончаревић, Настава и методика наставе руског језика у Србији у XIX и XX веку: прилози за историју, Београд: Славистичко друштво Србије, Чигоја штампа, 2010, 206–222.

- [Damljanović, Dara. „Rusistička problematika u časopisima Prosvetni glasnik i Nastavnik (1880–1914)”. [U:] D. Damljanović, K. Končarević, Nastava i metodika nastave ruskog jezika u Srbiji u XIX i XX veku: prilozi za istoriju, Beograd: Slavističko društvo Srbije, Čigoja štampa, 2010, 206–222]
- Дамљановић, Дара. Руски језик у Србији: уџбеници до 1941. године. Београд: Филозофски факултет, 2000.
- [Damljanović, Dara. Ruski jezik u Srbiji: udžbenici do 1941. godine. Beograd: Filozofski fakultet, 2000]
- Пипер, Предраг. „А. В. Бондарко: Функционална граматика. Наука, Ленинград, 1984.”. Зборник Матице српске за славистику 31, 1986: 177–180.
- [Piper, Predrag. „A. V. Bondarko: Funkcional'naia grammatika. Nauka, Leningrad, 1984.”. Zbornik Matice srpske za slavistiku 31, 1986: 177–180]
- Пипер, Предраг. „Опис и класификација на поговорките како автономен семиотичен и јазичен систем: врз материјал од збирката на К. М. Петкович / Људмил Спасов, Зузана Тополинска, Александар Спасов. – Скопје: Македонска академија на науките и уметностите, 1986. – (Прилози на Македонска академија на науките и уметностите. Одделение за лингвистика и литературна наука, XII)”. Јужнословенски филолог 45, 1989: 213–216.
- [Piper, Predrag. „Opis i klasifikacija na pogovorkite kako avtonomen semiotičen i jazičen sistem: vrz materijal od zbirkata na K. M. Petkovič / Ljudmil Spasov, Zuzana Topolinjska, Aleksandar Spasov. – Skopje: Makedonska akademija na naukite i umetnostite, 1986. – (Prilozi na Makedonska akademija na naukite i umetnostite. Oddelenie za lingvistika i literaturna nauka, XII)”. Južnoslovenski filolog 45, 1989: 213–216]
- Пипер, Предраг. „Alexander V. Bondarko, Functional Grammar: A Field Approach. Translated by I. S. Chulaki. – Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Company, 1991. – 207 p. (= Linguistics and Literary Studies in Eastern Europe 35)”. Јужнословенски филолог 48, 1992: 163–169.
- [Piper, Predrag. Alexander V. Bondarko, Functional Grammar: A Field Approach. Translated by I. S. Chulaki. – Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Company, 1991. – 207 p. (= Linguistics and Literary Studies in Eastern Europe 35)”. Južnoslovenski filolog 48, 1992: 163–169]
- Пипер, Предраг. „Hanna Dalewska-Greń, Języki słowiańskie. – Warszawa: Wydawnictwo naukowe PWN, 1997. – 665 str.”. Јужнословенски филолог 55, 1999а: 129–136.
- [Piper, Predrag. „Hanna Dalewska-Greń, Języki słowiańskie. – Warszawa: Wydawnictwo naukowe PWN, 1997. – 665 str.” Južnoslovenski filolog 55, 1999a: 129–136]
- Пипер, Предраг. „Огледна свеска. Уредник Павле Ивић. – Београд, Етимолошки одсек Института за српски језик САНУ, 1998. – 99 стр. (= Библиотека Јужнословенског филолога, нова серија, књ. 15)”. Јужнословенски филолог 55, 1999б: 143–149.
- [Piper, Predrag. „Ogledna sveska. Urednik Pavle Ivić. – Beograd, Etimološki odsek Instituta za srpski jezik SANU, 1998. – 99 str. (= Biblioteka Južnoslovenskog filologa, nova serija, knj. 15)”. Južnoslovenski filolog 55, 1999b: 143–149]
- Пипер, Предраг. „Лингвистичке актуелности. Београд: Институт за српски језик САНУ 1999/1, 2, 3; 2000/4”. Славистика 5, 2001а: 281–284.
- [Piper, Predrag. „Lingvističke aktuelnosti. Beograd: Institut za srpski jezik SANU 1999/1, 2, 3; 2000/4”. Slavistika 5, 2001a: 281–284]
- Пипер, Предраг. „Лили Лашкова. Увод в сравнителната граматика на славјанските езици. Софија: Издателска књига Емас, 2000, 223 стр.”. Славистика 5, 2001б: 293–296.
- [Piper, Predrag. „Lili Laškova. Uvod v sravnitel'nata gramatika na slavyanskite ezici. Sofiya: Izdatelska knižna Emas, 2000, 223 str.”. Slavistika 5, 2001b: 293–296]
- Пипер, Предраг. „Studies in Polish Linguistics, Kraków, 1, 2004”. Јужнословенски филолог 61, 2005: 261–266.

- [Piper, Predrag. „Studies in Polish Linguistics, Kraków, 1, 2004”. *Južnoslovenski filolog* 61, 2005: 261–266]
- Пипер, Предраг. „Двеста осамдесет година руског језика у српским школама”. *Славистика* 10, 2006а: 17–24.
- [Piper, Predrag. „Dvesta osamdeset godina ruskog jezika u srpskim školama”. *Slavistika* 10, 2006а: 17–24]
- Пипер, Предраг. „Проф. др Сава Пенчић – живот и дело: зборник саопштења са Округлог стола одржаног у Нишу 3. децембра 2004. Ниш: 2005, 148 стр.”. *Славистика* 10, 2006б: 361–363.
- [Piper, Predrag. „Prof. dr Sava Penčić – život i delo: zbornik saopštenja sa Okruglog stola održanog u Nišu 3. decembra 2004. Niš: 2005, 148 str.”. *Slavistika* 10, 2006б: 361–363]
- Пипер, Предраг. „Зборник о руским славистима: Профессора-слависты П. А. Дмитриев и Г. И. Сафронов в воспоминаниях своих коллег, друзей, учеников. Отв. редакторы А. С. Герд, Н. К. Жакова. – Санкт-Петербург: Издательство Санкт-Петербургского университета, 2006. – 186 стр.”. *Славистика* 11, 2007: 407–410.
- [Piper, Predrag. „Zbornik o ruskim slavistima: Professora-slavisty P. A. Dmitriev i G. I. Safronov v vospominaniikh svoikh kolleg, druzei, uchenikov. Отв. redaktory A. S. Gerd, N. K. Zhakova. – Sankt-Peterburg: Izdatel'stvo Sankt-Peterburgskogo universiteta, 2006. – 186 str.” *Slavistika* 11, 2007: 407–410]
- Пипер, Предраг. „Разговори с Пером Јакобсеном: Милош Јевтић, Славистичка присуства Пера Јакобсена. – Београд: Београдска књига, 2009.”. *Зборник Матице српске за славистику* 77, 2010а: 107–108.
- [Piper, Predrag. „Razgovori s Perom Jakobsenom: Miloš Jevtić, Slavistička prisustva Pera Jakobsena. – Beograd: Beogradska knjiga, 2009.”. *Zbornik Matice srpske za slavistiku* 77, 2010а: 107–108]
- Пипер, Предраг. „Дара Дамљановић, Ксенија Кончаревић. Настава и методика наставе руског језика у Србији у XIX и XX веку: прилози за историју. – Београд: Славистичко друштво Србије, Чigoja штампа, 2010. – 310 стр.”. *Зборник Матице српске за славистику* 78, 2010б: 281–283.
- [Piper, Predrag. „Dara Damljanović, Ksenija Končarević. Nastava i metodika nastave ruskog jezika u Srbiji u XIX i XX veku: prilozi za istoriju. – Beograd: Slavističko društvo Srbije, Čigoja štampa, 2010. – 310 str.” *Zbornik Matice srpske za slavistiku* 78, 2010б: 281–283]
- Пипер, Предраг. „Б. Ю. Норман. Лингвистическая прагматика: на материале русского и других славянских языков. – Минск: БГУ, 2009. – 184 стр.”. *Зборник Матице српске за славистику* 80, 2011а: 185–187.
- [Piper, Predrag. B. Iū. Norman. *Lingvističeskaiā pragmatika: na materiale russkogo i drugih slaviānskikh iāzykov.* – Minsk: BGU, 2009. – 184 str.”. *Zbornik Matice srpske za slavistiku* 80, 2011а: 185–187]
- Пипер, Предраг. „Зборник Института за српски језик САНУ: посвећено др Драгу Ћупићу поводом 75-годишњице живота 1. / ур. Сreto Танасић. – Београд: Институт за српски језик САНУ, 2008. – 665.”. *Južnoslovenski filolog* 67, 2011б: 339–342.
- [Piper, Predrag. „Zbornik Instituta za srpski jezik SANU: posvećeno dr Dragu Ćupiću povodom 75-godišnjice života 1. / ur. Sreto Tanasić. – Beograd: Institut za srpski jezik SANU, 2008. – 665.”. *Južnoslovenski filolog* 67, 2011б: 339–342]
- Пипер, Предраг. „Мемоаристика и историја славистике: Витомир Вулетић. Сусрети са собом. – књ. 1, 2, 3. – Уб: Установа за културу и спорт – Градска библиотека „Божидар Кнежевић”, 2012, 287, 219, 710 стр.”. *Зборник Матице српске за славистику* 82, 2012: 187–191.

- [Piper, Predrag. „Memoaristika i istorija slavistike: Vitomir Vuletić. Susreti sa sobom. – knj. 1, 2, 3. – Ub: Ustanova za kulturu i sport – Gradska biblioteka „Božidar Knežević”, 2012, 287, 219, 710 str.”. Zbornik Matice srpske za slavistiku 82, 2012: 187–191]
- Пипер, Предраг. Лингвистичка славистика: студије и чланци. Београд: Славистичко друштво Србије, 2014.
- [Piper, Predrag. Lingvistička slavistika : studije i članci. Beograd: Slavističko društvo Srbije, 2014]
- Пипер, Предраг. „Марина Николић. Категорија степена у српском језику: сложена реченица. Београд: Институт за српски језик САНУ, 2014. – 307 стр.”. Јужнословенски филолог 75, 3–4, 2015: 325–335.
- [Piper, Predrag. „Marina Nikolić. Kategorija stepena u srpskom jeziku: složena rečenica. Beograd: Institut za srpski jezik SANU, 2014. – 307 str.”. Južnoslovenski filolog 75, 3–4, 2015: 325–335]
- Пипер, Предраг. „Осврт на четири деценије у лингвистици и славистици: самосведочење”. [У:] Д. Јовановић (ур.) Лингвистика и славистика у делу Предрага Пипера, Нови Сад, 2016а, 171–179.
- [Piper, Predrag. „Osvrt na četiri decenije u lingvistici i slavistici: samosvedočenje“. [U:] D. Jovanović (ur.) Lingvistika i slavistika u delu Predraga Pipera, Novi Sad, 2016a, 171–179]
- Пипер, Предраг. „Субјунктив со посебен осврт на македонските да-конструкции. Ур. Зузана Тополинска. – МАНУ: Истражувачки центар за ареална лингвистика, Скопје, 2014. – 245 стр. (Морфосинтаксички студии, 3)”. Јужнословенски филолог 72, 3–4, 2016б: 224–228.
- [Piper, Predrag. „Subjunktiv so poseben osvrt na makedonskite da-konstrukcii. Ur. Zuzana Topolinjska. – MANU: Istraživački centar za arealna lingvistika, Skopje, 2014. – 245 str. (Morfosintaksički studii, 3)”. Južnoslovenski filolog 72, 3–4, 2016b: 224–228]
- Ivić, Milka. Pravci u lingvistici (2). Beograd, Biblioteka XX vek, 1990.

Дара Дамлянович

НАУЧНАЯ КРИТИКА В БИБЛИОГРАФИИ
АКАДЕМИКА ПРЕДРАГА ПИПЕРА

Резюме

Выдающийся сербский ученый, академик САНУ, Предраг Пипер на протяжении всей жизни с пристальным вниманием следил за научной литературой по лингвистической славистике, о чем свидетельствует его библиография, содержащая около 140 критических статей. Свое место в его кругозоре нашли самые важные произведения, опубликованные на всех славянских языках, а в его рецензиях и критических статьях затронуты и развернуты многие научные темы и актуальные проблемы, связанные с изучением и исследованием славянских языков. Таким способом он способствовал развитию отечественной науки и внес значительный вклад в развитие международных научных и культурных связей в области лингвистической славистики.

Ключевые слова: научная критика, лингвистика, славистика, сербистика, научные и культурные связи.